

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра фізичної географії та картографії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету
геології, географії, рекреації і
туризму

(вказати назву структурного підрозділу)

Віліна ПЕРЕСАДЬКО

(вказати П.І.Б керівника)

“ 08 ” вересня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПЕДТЕХНОЛОГІЇ ПРОФІЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ТА ТУРИСТСЬКОЇ РОБОТИ
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ другий (магістерський) _____
галузь знань _____ 01 Освіта/ Педагогіка _____
(шифр і назва)
спеціальність _____ 014.07. Середня освіта (Географія) _____
(шифр і назва)
освітня програма _____ «Географія, Людина і природа та туристська робота» _____
(шифр і назва)
спеціалізація _____
(шифр і назва)
вид дисципліни _____ обов'язкова _____
(обов'язкова / за вибором)
факультет _____ геології, географії, рекреації і туризму _____

2023 / 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету геології, географії, рекреації і туризму

«28» серпня 2023 року, протокол № 11

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: професор кафедри фізичної географії та картографії к. геогр. н. Жемеров О.О.,

Програму схвалено на засіданні кафедри фізичної географії та картографії
Протокол від «28» серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри фізичної географії та картографії

(підпис) (Юлія ПРАСУЛ)
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантами освітньо-професійних програм:

Гарант ОПП «Географія, Людина і природа та туристської роботи»

(підпис) (Сергій КУЛШ)
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету геології, географії, рекреації і туризму
Протокол від «28» серпня 2023 року № 7

Заступник голови науково-методичної комісії
факультету геології, географії, рекреації і туризму

(підпис) Юлія ПРАСУЛ
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Педагогічні технології профільної середньої освіти та туристської роботи» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки студентів 1 курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності 014.07 Середня освіта (географія)

освітньої програми Географія. Людина і природа та туристська робота

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомлення студентів із педагогічними технологіями профільного навчання у середній школі, розкриття специфіки роботи викладача профільної школи та підготовка майбутніх фахівців (магістрів) до асистентської педагогічної практики у профільних закладах середньої освіти.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни є розкриття загальної теорії педагогіки профільної освіти і сучасних педагогічних концепцій; формування знань про особливості навчального процесу у профільній школі, його організацію і планування; формування понять про основні методи навчання і сучасні педагогічні технології; ознайомлення зі специфікою організації праці викладача та учнів, з функціями педагога на сучасному етапі запровадження гнучких педагогічних технологій.

1.3. Кількість кредитів – 7 (заочне відділення – 7)

1.4. Загальна кількість годин – 210 (заочне відділення – 210)

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й магістри	1-й магістри
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
32 год.	12 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	12 год.
Лабораторні заняття	
- год.	- год.
Самостійна робота	
146 год.	186 год.
Індивідуальні завдання	
- год.	

1.6. Заплановані результати навчання:

Фахові компетентності:

- базові знання про педагогічні технології профільної географічної освіти;
- особливості засобів, методів і форм викладання географічних дисциплін, у тому числі інноваційних педагогічних технологій, у профільній школі;
- здатність ефективно застосовувати на практиці ті чи інші методи викладання географічних дисциплін під час педагогічної практики;
- здатність адаптуватися в учнівській аудиторії 10-11-х класів для вирішення різних завдань навчання й виховання.

Знання:

- особливості побудови навчального процесу з географії у профільній школі; основні педагогічні принципи сучасної профільної освіти;
- різновиди технологій навчання у профільній школі, їх переваги й недоліки; педагогічні технології активного навчання;
- особливості навчання старшокласників у сучасних умовах;
- шляхи поєднання навчальної і дослідницької роботи учнів 10-11-х класів;
- функції педагога як організатора підготовки фахівців профільного предмета (географії).

Уміння і навички:

- аналізувати навчальні профільного навчання з географії;
- розробляти конспекти (плани) теоретичних і практичних занять з географічних профільних дисциплін;
- читати лекції та проводити практичні заняття під час асистентської практики у профільній школі;
- організовувати самостійну роботу учнів з профільного предмета (географії);
- проводити самоаналіз занять з метою подальшого вдосконалення своєї педагогічної діяльності.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Аналіз змісту профільного рівня навчання географії у 10-11 класах сучасної школи

Тема 1. *Головна мета профільного навчання.* Завдання курсу «Географія» у 10-11-х класах школи. Структура і зміст навчальної програми. Форми організації вивчення курсу. Рекомендації щодо роботи з діючою програмою курсу «Географія» у 10-11-х класах. Оцінювання навчальних досягнень учнів 10-11-го класів з географії. Рівні навчальних досягнень учнів - початковий, середній, достатній, високий.

Тема 2. *Особливості змісту і завдань курсу «Географія: регіони та країни» (10-й клас).* Знаннєвий компонент; діяльнісний компонент; оцінно-ціннісний компонент.

I. Глобалізований світ. Політико-географічні закономірності. Географія цивілізацій. Глобальні закономірності світосистеми.

II. Європа. Загальна характеристика Європи. Країни Європи.

III. Азія. Загальна характеристика Азії. Субрегіони та країни Азії.

IV. Океанія. Австралійський Союз. Мікронезія, Меланезія, Полінезія.

V. Америка. Загальна характеристика Америки. Субрегіони та країни Америки.

VI. Африка. Загальна характеристика Африки. Країни Африки.

VII. Сучасні проблеми і стратегії розвитку світу та України на XXI століття. Глобалізаційні виклики XXI століття. Стратегії розвитку людства на XXI століття. Україна в міжнародному просторі.

Тема 3. Особливості змісту і завдань курсу «Географічний простір Землі» (11-й клас). Знаннєвий компонент; діяльнісний компонент; оцінно-ціннісний компонент.

I. Топографія з основами геодезії та картографія. Географічні інформаційні системи (ГІС) та дистанційне зондування Землі (ДЗЗ). Топографія з основами геодезії. Картографія. Географічні інформаційні системи (ГІС) та дистанційне зондування Землі (ДЗЗ).

II. Загальні закономірності географічної оболонки Землі. Географічні наслідки параметрів Землі як планети. Рухи Землі. Географічна оболонка Землі. Геологічне середовище людства. Атмосфера та системи Землі. Гідросфера та системи Землі. Біосфера та системи Землі.

III. Загальні суспільно-географічні закономірності світу. Світосистемний підхід у суспільній географії. Демографічні процеси у світосистемі. Глобальна економіка. Соціально-культурні складники світосистеми. Політична географія та геополітика.

IV. Суспільна географія держави (на прикладі України). Українська держава. Населення України. Економіка України у міжнародному поділі праці. Культура України. Особливості політичної організації України. Суспільно-географічна характеристика своєї області.

V. Суспільно-географічне бачення глобальних проблем людства, глобальні стратегії і прогнози. Глобальні проблеми людства. Глобальні стратегії розвитку. Прогнози розвитку геопросторової будови сучасного господарства і суспільства.

Розділ 2. Педагогічні технології профільної середньої освіти

Тема 1. Поняття про педагогічну технологію. Хронологія введення у педагогіку поняття «педагогічна технологія». Основні ознаки педагогічної технології. Структура педагогічної технології. Класифікація педагогічних технологій.

Тема 2. Характеристика традиційних педагогічних технологій. Технологія проблемного навчання. Ігрові технології навчання. Технологія особистісно орієнтованого навчання. Технологія розвивального навчання Л.В. Занкова, Д.Б. Ельконіна - В.В. Давидова. Технологія кооперованого навчання.

Тема 3. Характеристика педагогічних технологій при вивченні профільних курсів географії 10-11 класів. Технологія критичного мислення. Технологія програмованого та інформаційного навчання. Проектна технологія. Технологія модульного навчання. Інтерактивне навчання. Технологія евристичного навчання та самостійні дослідження учнів.

Вибір технології навчання при проектуванні заняття.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Аналіз змісту профільного рівня навчання географії у 10-11 класах сучасної школи												
Тема 1.	32	4	4			24	32	2	2			28
Тема 2.	34	6	6			22	34	2	2			30
Тема 3.	34	6	6			22	34	2	2			30
Разом за розділом 1	100	16	16			68	100	6	6			88
Розділ 2. Педагогічні технології профільної середньої освіти												
Тема 1.	34	4	4			26	34	2	2			30
Тема 2.	38	6	6			26	38	2	2			34
Тема 3.	38	6	6			26	38	2	2			34
Разом за розділом 2	110	16	16			78	110	6	6			98
Усього годин	210	32	32			146	210	12	12			186

4. Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Аналіз діючих програм з географії для 10-11 класів	4	2
2	Розробка презентації до одного заняття (лекції) для 10-го класу	6	2
3	Розробка презентації до одного заняття (лекції) для 11-го класу	6	2
4	Розробка заняття з використанням проектної педтехнології	4	2
5	Розробка заняття з використанням педтехнології кооперованого	6	2

	навчання		
6	Розробка і виступ студентів з фрагментом лекції «Педагогічні технології навчання у профільній школі»	6	2
	Разом годин	32	12

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

практичних робіт з курсу «Педагогічні технології профільної середньої освіти»

(максимум – **50 балів**, заліковий мінімум – **25 балів**;
у схемі нарахування балів за практичні роботи вводиться коефіцієнт 0,2)

Практична робота № 1 «Аналіз діючих програм з географії для профільних 10-11 класів» - максимум - **10 балів**, мінімальна залікова сума - **5 балів**.

Студенти отримують план письмового аналізу діючих програм з географії – усього 10 завдань, які виконують під час практичної роботи. За кожен правильну відповідь – 1 бал.

Практичні роботи № 2, № 3 «Розробка презентації до одного з занять у профільних класах (на вибір)». «Виступ з презентаціями занять та обговорення» - максимум - **10 балів**, мінімальна залікова сума - **5 балів**.

За саму презентацію – максимум 6 балів, допускаються 3 неточності у структурі презентації, за кожен знімається 1 бал. За виступ із фрагментом заняття – максимум 4 бали, допускаються два зауваження – щодо темпу лекції та контакту з аудиторією; за кожне зауваження знімається по 1 балу.

Практична робота № 4 «Розробка заняття з використанням проектної педтехнології (на вибір)» - максимум - **10 балів**, мінімальна залікова сума - **5 балів**.

За письмову розробку заняття – максимум 6 балів, допускаються 3 неточності у структурі заняття, за кожен знімається 1 бал. За виступ із фрагментом заняття – максимум 4 бали, допускаються два зауваження – щодо доступності пояснення та контакту з аудиторією; за кожне зауваження знімається по 1 балу.

Практична робота № 5 «Розробка заняття з використанням педтехнології кооперованого навчання (на вибір)» - максимум - **10 балів**, мінімальна залікова сума - **5 балів**.

За письмову розробку заняття – максимум 6 балів, допускаються 3 неточності у структурі заняття, за кожен знімається 1 бал. За виступ із фрагментом заняття – максимум 4 бали, допускаються два зауваження – щодо доступності пояснення та контакту з аудиторією; за кожне зауваження знімається по 1 балу.

Практична робота № 6 «Розробка і виступ студентів з фрагментом лекції «Педагогічні технології навчання у профільній школі» - максимум - **10 балів**,

мінімальна залікова сума - **5 балів**. За письмову розробку заняття – максимум 6 балів, допускаються 3 неточності у структурі заняття, за кожну знімається 1 бал. За виступ із фрагментом лекції – максимум 4 бали, допускаються два зауваження – щодо доступності лекції та контакту з аудиторією; за кожне зауваження знімається по 1 балу.

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Укладання логічних схем «Структура курсів географії у профільній школі»	24	28
2	Збір інформації та виготовлення ілюстрацій для презентації лекції у 10 класі	22	30
3	Збір інформації та виготовлення ілюстрацій для презентації лекції в 11 класі	22	30
4	Вивчення за літературою і укладання тез-конспекту про досвід використання проектної технології у школі	26	30
5	Вивчення за літературою і укладання тез-конспекту про досвід використання технології кооперативного навчання географії у школі	26	34
6	Підготовка до підсумкових занять (семінарів) з написанням фрагментів лекцій про сучасні педагогічні технології (за варіантами)	26	34
	Разом годин	146	186

6. Індивідуальні завдання

Не передбачені.

7. Методи навчання

До основних методів навчання належать: лекції (з електронними презентаціями), практичні роботи та самостійна робота студентів згідно з програмою курсу, а також робота в Інтернеті. Відповідно до концепції змішаного навчання в ХНУ імені В. Н. Каразіна лекції проводяться виключно у онлайн режимі із застосуванням платформи Google Classroom, Moodle, Skype чи пропонуються студентам у запису.

8. Схема нарахування балів

Види контролю				
Поточне тестування і самостійна робота	Перевірка практичних робіт	Контрольна робота (1 семестр магістр.)	Іспит (1 семестр маг.)	Сума
20	10	30	40	100

Критерії оцінювання з курсу «Педагогічні технології профільної середньої освіти»

Оцінка	Критерії оцінювання
<i>Відмінно</i> 90-100 балів	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, уміння вільно і правильно виконувати практичні завдання, передбачені програмою, за знання основної і додаткової літератури, за прояв креативності у розумінні та творчому використанні набутих знань і вмінь
<i>Добре</i> 70-89 балів	Ставиться за повні систематичні знання з дисципліни, успішне виконання практичних робіт, засвоєння основної і додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань, але у відповіді студента наявні неточності та незначні помилки
<i>Задовільно</i> 50-69 балів	Ставиться за неповні, але систематичні знання з дисципліни, успішне виконання основної частини практичних робіт, засвоєння основної літератури, здатність до самостійного оновлення знань, але у відповіді студента наявні помилки
<i>Незадовільно</i> Менше 50 балів	Виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмного матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Така оцінка ставиться за неспроможність до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ЗВО без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Андрєєва В.М., Шматько О.Є. Урок географії в сучасних технологіях. Харків: Основа, 2006. 178 с.
2. Гриньова М.В. Педагогічні технології: теорія та практика: навчально-методичний посібник. Полтава: Видавництво Полтавського педагогічного університету, 2012. 231 с.
3. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н.П. Наволокова. – Харків: Основа, 2009. 176 с.

4. Концепція профільного навчання в старшій школі // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. 2003. №24. С.3-15.
5. Назаренко Т. Г. Методика навчання географії в профільній школі: теорія і практика: Монографія. Київ: Педагогічна думка, 2013. 337 с.
6. Пехота О.М. Освітні технології: Навч.-метод. посібник / О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін.; за заг. ред. О.М. Пехоти. Київ: А.С.К., 2002. 252 с.
7. Топузов О. М. Профільне навчання: проблеми формування змісту курсів за вибором та організація навчальної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах. Проблеми сучасного підручника : зб. наук. праць / Редкол. Київ: Пед. думка, 2008. Вип. 8. 544 с.
8. Кравчук О. П. До проблеми формування змісту географічних курсів для профільної школи. Географія. 2009. № 1(125). С. 7-9.
9. Географія. 10-11 класи: Програма (профільний рівень). Київ: Міністерство освіти і науки України, 2017. 41 с.
10. Програма з географії для 10-11 класів в загальноосвітніх навчальних закладів. Профільний рівень. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>.

Допоміжна література

1. Аніскіна Н.О. Організація профільного навчання в сучасній школі. Харків: Видавн. група „Основа”, 2003. 176 с. (Сер. Б-ка журн. „Управління школою”; Вип. 8/9).
2. Корнєєв В. П. Технології в навчанні географії. Харків: Основа, 2004. 112 с.
3. Настільна книга педагога. Посібник для тих, хто хоче бути вчителем-майстром / Упорядники В.М. Андрєєва, В.В. Григораш. Харків: Основа, 2006. 352 с.
4. Пометун О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібник. Київ: А.С.К., 2004. 192 с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Шоробура І.М. Сучасні педагогічні технології на уроках географії / І.М. Шоробура URL: <http://eprints.zu.edu.ua/2347/1/05shimug.pdf>
2. Література та електронна база даних сектору методики викладання географічних дисциплін.